Ευρωπαϊκό Βραβείο Θεάτρου

Η διοργάνωση ενώθηκε με το Διεθνές Σαιξπηρικό Φεστιβάλ στην Κραϊόβα

Κάθε ευρωπαϊκός θεσμός αντανακλά τη γενική εικόνα της ευρωπαϊκής πραγματικότητας. Ιδιαίτερα ευπαθείς είναι θεσμοί που έχουν σχέση με τον πολιτισμό, όχι μόνο επειδή η οικονομική κρίση περιορίζει τους πόρους χρηματοδότησης, αλλά επειδή η μετεξέλιξή της σε κρίση αξιών επηρεάζει άμεσα κάθε είδος πνευματικής δραστηριότητας. Το Ευρωπαϊκό Βραβείο Θεάτρου (Europe Theatre Prize – ETP), που παρουσιάστηκε το 1986 ως πιλοτικό πρότζεκτ της Κομισιόν στον θεατρικό τομέα, ακολουθούσε για πολλά χρόνια μια πορεία ανοδική, κέρδιζε κύρος με καίριες επιλογές βραβευθέντων (Αριάν Μνουσκίν, Πίτερ Μπρουκ, Χένρι Μίλερ, Ρόμπερτ Ουίλσον, Πίνα Μπάους, Λεβ Ντόντιν, Μισέλ Πικολί, Χάρολντ Πίντερ, Ρομπέρ Λεπάζ, Πατρίς Σερό, Πίτερ Στάιν, κ.ά.). Με ειδικά βραβεία έχουν τιμηθεί η Μελίνα Μερκούρη, ο Βάτσλαβ Χάβελ, ο Γούρι Λουμπίμοφ. Στο Μεγάλο Βραβείο προστέθηκε ο θεσμός Europe Prize Theatrical Realities, με τον οποίο επισημαίνονται οι νέες τάσεις και οι πρωτοπoριακές προτάσεις δημιουργών και θεατρικών σχημάτων, με τους Τόμας Οστερμάγιερ, Ρομέο Καστελούτσι, Όσκαρας Κορσουνόβας, Άλβις Χερμάνις να κοσμούν τη λίστα των διακριθέντων. Εξαιρετικά ενδιαφέρουσες υπήρξαν οι διοργανώσεις απονομών που είχαν μικτό χαρακτήρα, μεταξύ φεστιβάλ και συμποσίων.

Όμως τα τελευταία πέντε χρόνια καμιά πόλη δεν προθυμοποιήθηκε να αναλάβει το πραγματικά μεγάλο βάρος της διοργάνωσης(μετά την αθέτηση της δέσμευσης για πενταετή συνεχή φιλοξενία από την Πολώνια), με τον Αλεσάντρο Μαρτίνεζ, τον γενικό γραμματέα του ETP και τον Ζακ Λαγκ, τον πρόεδρο του ETP, να έχουν σχεδόν απελπιστεί για το μέλλον του θεσμού. Η σωτήρια πρόταση ήρθε από τον Ζορζ Μπανιού, πρόεδρο της κριτικής επιτροπής της 15ης απονομής του ETP, ο οποίος κατάφερε να ενώσει τη διοργάνωση με το Διεθνές Σαιξπηρικό Φεστιβάλ στην Κραϊόβα της Ρουμανίας. Θέλοντας να προσθέσουν ιδιαίτερη αίγλη στο Φεστιβάλ ένεκα της 400ής επετείου του θανάτου του Σαίξπηρ και ενόψει της υποψηφιότητας της πόλης για την Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα το 2021, η Κραϊόβα υποδέχτηκε το ETP με αγκάλες γενναιόδωρα ανοιχτές στις 23-26 Απριλίου. Και παρόλο που η διοργάνωση διέφερε από τις προηγούμενες σ' ό,τι αφορούσε, κυρίως, στη φιλοξενία μεγάλων θεατρικών παραγωγών, ο θεσμός πήρε παράταση ζωής. «Προσωρινή», έλεγαν οι απαισιόδοξοι, «δήλωσε την ύπαρξή του και θα βρει την υποστήριξη», έλεγαν οι αισιόδοξοι.



Ακόμα και οι ίδιοι οι βραβευθέντες βρίσκονταν σε αναμονή τα τελευταία πέντε χρόνια, καθώς οι βραβεύσεις είχαν γίνει από το 2011, στην Αγία Πετρούπολη. Η Κριτική Επιτροπή απένειμε το Μεγάλο Βραβείο στον Ματς Εκ, Σουηδό χορευτή, χορογράφο και σκηνοθέτη με διεθνή εμβέλεια. Ως ένα από τα βασικά γνωρίσματα της τέχνης του Εκ, όπως επισημαίνουν οι ειδικοί, είναι το σπάσιμο των συνόρων μεταξύ των παραστατικών τεχνών. Βλέποντας τα έργα που ανέβαζε ως χορό και ως δράμα, ανυπάκουος σε καθιερωμένους κανόνες ακαδημαϊκού μπαλέτου, ο Εκ έκανε την επανάστασή του τη δεκαετία του '70, όταν ανέβασε τη «Ζιζέλ» και άλλα ιερά τέρατα του κλασικού μπαλέτου με έμφαση στην εκφραστικότητα και όχι στη στεγνή τεχνική τελειότητα. Οι γυναικείες μορφές πάντα κυρίαρχες στα έργα του, πάντα «βασίλισσες», ακόμα και στη γνωστή χορογραφία του με τις καθαρίστριες με τις ηλεκτρικές σκούπες. Στην τελετή της απονομής του Μεγάλου Βραβείου ο Εκ παρουσίασε ένα εξαιρετικό βιντεογραφημένο κομμάτι με την ανεπανάληπτη Σιλβί Γκιγιόμ, και ζωντανά το δεκαπεντάλεπτο αριστούργημα «Το τσεκούρι», δημιουργημένο ειδικά για τους, πλικιωμένους πια, βασικούς χορευτές του, την Άννα Λαγκούνα και τον Ιβάν Οζελί, όπου η καθημερινή εργασία συνυπήρχε με τα εκφραστικότατα δοσμένα βασικά υπαρξιακά ζητηματα της ανθρώπινης ζωής.



Το μεγάλο δέλεαρ της διοργάνωσης αποτελούσαν δύο παραστάσεις που συνέδεσαν το Σαιξπηρικό Φεστιβάλ με το ETP. Στην κατηγορία «Επιστροφές» οι παλαιότερα βραβευθέντες Ρομέο Καστελούτσι και Τόμας Οστερμάγιερ παρουσίασαν τις παραστάσεις τους. Ο Καστελούτσι έδιξε μερικές σκηνές από τον σαιξπηρικό «Ιούλιο Καίσαρα», ως δείγμα της σημειωτικής του έρευνας, ως ακραία έκφραση του σωματικού, φυσιολογικού θεάτρου. Με τη μικρή κάμερα να εισάγεται στο σώμα του ηθοποιού, έτσι ώστε οι θεατές να παρακολουθούν τη λειτουργία των φωνητικών χορδών κατά την εκφώνηση του κειμένου, με τον Ιούλιο Καίσαρα να μεταφράζει τον λόγο του στη γλώσσα της ρητορικής των χειρονομιών, με τον πασίγνωστο μονόλογο του Μάρκου Αντώνιου να αποδίδεται από ηθοποιό με ανοιχτή τραχειοτομή, με την ιδιοφυή χρήση του χώρου του Πανεπιστημίου της πόλης, ο Καστελούτσι παρουσίασε τους άξονες του δικού του θεατρικού κόσμου.

Ο Τόμας Οστερμάγιερ στον «Ριχάρδο τον Γ'» ανακαλύπτει εκ νέου την απίθανη ενέργεια που κρύβει το κείμενο και η μορφή του κεντρικού ήρωα. Με γοητευτική τόλμη και αυτοπεποίθηση συνομιλεί με τον σημερινό Σαίξπηρ, εξετάζει το θέμα της ισχύος, της επιβολής, την υποδόρια έννοια του λόγου, αναπλάθει την ελισαβετιανή ατμόσφαιρα με σύχρονα οπτικά και ακουστικά μέσα. Techno μουσική, ντράμερ στη σκηνή, προβολές, ακροβατικά κι ένας λαμπρός Λαρς Άιντινγκερ να κυριαρχεί στη σκηνή.

Οι παρουσιάσεις των πέντε βραβευθέντων στην κατηγορία Theatrical Realities είχαν διαφορετική βαρύτητα και έκταση. Ο Ούγγρος σκηνοθέτης Βίκτωρ Μποντό, παρουσίασε αποσπάσματα από τις οπτικογραφημένες παραστάσεις του. Ο Ρουμάνος σκηνοθέτης Σίλβιου Πουρκαρέτε, βραβευμένος με Ειδικό Βραβείο, συστήθηκε μ' ένα ντοκιμαντέρ για την παραγωγή της σαιξπηρικής «Τρικυμίας». Σε ζωντανές παραστάσεις παρακολουθήσαμε το «Ρεϊκιάβικ» του Ισπανού συγγραφέα και σκηνοθέτη Χουάν Μαγιόρκα, τον «Νάθαν τον Σοφό» του Λέσιγκ από τον Γερμανό σκηνοθέτη Ανδρέας Κρίγκενμποργκ και το «Τελευταίο Όνειρο (στη Γη)» από το Εθνικό Θέατρο της Σκωτίας.

ΝΟΝΑ ΜΟΛΕΣΚΗ